

Sygn. akt III CZ 4/06

POSTANOWIENIE

Dnia 22 lutego 2006 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jacek Gudowski (przewodniczący)

SSN Gerard Bieniek

SSN Jan Górowski (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku B. K.

przy uczestnictwie M. K.

o zniesienie współwłasności,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 22 lutego 2006 r.,

zażalenia uczestnika na postanowienie Sądu Okręgowego

w N.

z dnia 21 października 2005 r.,

zwraca akta Sądowi Okręgowemu w N.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 30 czerwca 2005 r. Sąd Okręgowy w N. zmienił zaskarżone postanowienie Sadu pierwszej instancji w ten sposób, że podwyższył zasądzoną dla uczestnika spłatę z kwoty 136 872 zł do kwoty 175 000 zł.

W złożonej w terminie skardze kasacyjnej z dnia 19 września 2005 r. uczestnik zarzucił, że powinien być dokonany podział fizyczny nieruchomości działowej. Wniósł też o zwolnienie od kosztów sądowych.

Wniosek ten Sąd Okręgowy w N. oddalił postanowieniem z dnia 21 września 2005 r. Zażalenie uczestnika Sąd ten odrzucił postanowieniem z dnia 21 października 2005 r., jednocześnie odrzucając skargę kasacyjną.

W zażaleniu na postanowienie z dnia 21 października 2005 r. pełnomocnik uczestnika wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia a nadto o uprzednie zbadanie zasadności postanowienia z dnia 21 września 2001 r.

Postanowieniem z dnia 6 grudnia 2005 r. Sąd Okręgowy w N. zażalenie to odrzucił, przyjmując, że wpis od tego środka odwoławczego został uiszczony po terminie.

Pełnomocnik uczestnika wystąpił z wnioskiem o przywrócenie terminu do uiszczenia wpisu od zażalenia w piśmie z dnia 16 grudnia 2005 r., nie dołączając do niego zażalenia. Wniosek ten sąd Okręgowy uwzględnił postanowieniem z dnia 21 grudnia 2005 r. Następnie przedstawił akta sprawy celem rozpoznania odrzuconego zażalenia na postanowienie z dnia 21 października 2005 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W postępowaniu drugoinstancyjnym zażalenie do Sądu Najwyższego przysługuje na postanowienie sądu drugiej instancji odrzucające skargę kasacyjną, a także na postanowienia, które kończą postępowanie w sprawie, ale nie są postanowieniami w przedmiocie odrzucenia pozwu (wniosku) lub umorzenia postępowania (od nich przysługuje skarga kasacyjna), a także nie są postanowieniami wydanymi w wyniku rozpoznania zażalenia na postanowienie

sądu pierwszej instancji i to pod warunkiem, że jest to sprawa, w której przysługuje skarga.

Dopuszczalność zażalenia na postanowienie o odrzuceniu zażalenia na postanowienie oddalające wniosek o zwolnienie od kosztów zależała więc od odpowiedzi na pytanie, czy jest to orzeczenie kończące postępowanie w sprawie. Uwzględniając dorobek literatury należy do tej kategorii zaliczyć postanowienia, których uprawomocnienie się trwale zamyka drogę do rozstrzygnięcia sprawy co do istoty przez sąd danej instancji. Również według judykatury można przyjąć, że jest to takie postanowienie, które przez uprawomocnienie się trwale zamyka drogę do rozstrzygnięcia sprawy co do istoty w danej instancji (por., np. uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 1998 r., III CZP 44/98, OSNC 1999, nr 5, poz. 87, z dnia 31 maja 2000 r., III CZP1/00, OSNC 2001, nr 1, poz. 1 i z dnia 6 października 2000 r., III CZP 31/00, ONSC 2001, nr 2, poz. 22 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 sierpnia 2005 r., III CNP 4/05, Biul. S.N. 2005, nr 10, s. 14).

Tymczasem postępowanie o przywrócenie stronie terminu do dokonania czynności procesowej, czy też w przedmiocie zwolnienia od kosztów sądowych to postępowania wpałkowe względem głównego nurtu postępowania. Ich celem nie jest, ani rozstrzygnięcie o zasadności roszczeń dochodzonych przez strony, ani też o dopuszczalności wyrokowania w sprawie.

Wprawdzie postanowienie oddalające, czy odrzucające wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia środka odwoławczego, postanowienie o oddaleniu bądź odrzuceniu wniosku o przywrócenie terminu do uiszczenia wpisu od takiego środka, czy w przedmiocie zwolnienia od kosztów sądowych jako kończące to postępowanie wpałkowe zamykają drogę do uzyskania wyroku (postanowienia co do istoty sprawy) sądu wyższej instancji, niemniej orzeczenia te nie stanowią przeszkody do nadania prawidłowego biegu dalszemu postępowaniu w sprawie.

Złożenie wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia środka odwoławczego, czy też do uiszczenia opłaty od takiego środka, następuje albo przed podjęciem tej czynności, gdy strona zdaje sobie sprawę z uchybienia terminowi i wnosi o jego sanację, albo już po jej podjęciu, gdy sąd – stwierdziwszy

przekroczenie terminu – środek ten odrzucił. W obu wypadkach, zgodnie z art. 169 § 3 k.p.c., równocześnie z wnioskiem strona powinna dokonać czynności procesowej, a więc wnieść środek odwoławczy, przy czym dotyczy to także sytuacji, w której środek ten, został uprzednio odrzucony.

Odrzucenie środka odwoławczego niweczy bowiem wszelkie skutki procesowe związane z jego wniesieniem i dlatego nie można traktować środka odwoławczego prawomocnie odrzuconego jako ponownie wniesionego wraz z wnioskiem o przywrócenie terminu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 sierpnia 1999 r. IIICKN 367/99 OSNC 2000 nr 3, poz. 47 oraz uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 maja 2000 r. III ZP 1/2000, OSNC 2001, nr 1, poz. 1).

Według art. 168 § 1 k.p.c., wniosek o przywrócenie terminu może dotyczyć czynności procesowej, przy czym równocześnie z jego wniesieniem strona powinna dokonać tej czynności. Czynnością procesową jest wniesienie środka odwoławczego, który powinien spełniać nie tylko wymogi formalne i konstrukcyjne, ale też warunkiem jego skutecznego wniesienia jest uiszczenie od niego opłaty sądowej (art. 16 ustęp 1 jeszcze obowiązującej ustawy z dnia 13 czerwca 1967 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, tekst jedn. Dz.U. z 2002 r. Nr 9, poz. 88 ze zm. – dalej „u.k.s.c.”). Środek odwoławczy, od którego nie została uiszczona w wyznaczonym terminie opłata w prawidłowej wysokości, podlega odrzuceniu.

W judykaturze kilkakrotnie zaprezentowano pogląd, że opłacenie środka odwoławczego nie jest odrębną czynnością procesową w rozumieniu art. 169 § 3 k.p.c., lecz stanowi jej element. (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2002 r., IV CZ 92/02, niepublikowane, z dnia 12 lipca 1957 r. I CZ 131/57, OSPiKA 1958, poz. 103 oraz z dnia 27 stycznia 2005 r., II UZ 48/04, niepublikowane) i że z tego względu nie może być skutecznie wniesiony wniosek o przywrócenie terminu do uiszczenia opłaty od środka odwoławczego. Wyrażano także i pogląd przeciwny (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 września 1981 r., II CZ 107/81, niepublikowane i wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 lipca 1979, IV CR 232 /79, OSPiKA 1980, nr 7 – 8, poz. 143).

Gdyby zakładać, że możliwy jest wniosek o przywrócenie terminu do opłacenia środka odwoławczego, to również brak podstaw do dokonania odmiennej oceny stanu faktycznego.

Według art. 5 u.k.s.c. obowiązek uiszczenia opłaty sądowej powstaje dopiero w chwili wniesienia do sądu pisma podlegającego opłacie. Zatem z treści tego przepisu wynika, że wniosek o przywrócenie terminu do uiszczenia opłaty od środka odwoławczego mógłby być skutecznie wniesiony tylko wtedy, gdy środek taki został faktycznie wniesiony, lecz nie został w terminie opłacony, jak również pod warunkiem, że nie został jeszcze odrzucony. Uprawomocnienie się bowiem postanowienia o odrzuceniu nieopłaconego w terminie środka odwoławczego wniesionego od orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie powoduje, że takie postanowienie jest także wiążące dla sądu (art. 365 k.p.c.). Jako kończące postępowanie w sprawie nie może być więc uchylone na podstawie art. 359 k.p.c.

Sam zatem wniosek o przywrócenie terminu do uiszczenia opłaty, bez wniesienia środka odwoławczego jest więc także przedwczesny, gdyż w chwili jego zgłoszenia strona nie ma obowiązku uiszczenia takiej opłaty, dlatego aby mógł on zostać uwzględniony strona ma obowiązek, wraz z wnioskiem wnieść środek odwoławczy ponownie, gdy wniesiony poprzednio został odrzucony.

Z tych względów należało zwrócić akta Sądowi Okręgowemu .